

Tóth Sándor

Ki volt Nyíregyháza polgármestere az 1848/49-es forradalom és szabadságharc időszakában?

Hatzel Márton (1800–1858)

Gyakran előfordul a történelemben, hogy kiemelkedő személyiségeket nem tetteik alapján, cselekedeteikhez méltó módon értékel az utókor. Ennek bizonyossága Nyíregyháza 1848. évi forradalom időszakában választott polgármesterének, Hatzel Mártonnak közel másfél évszázadon keresztül mellőzöttsége, a róla szóló leírások pontatlansága. És egyáltalán, a forradalom és szabadságharc időszakában kifejtett hazafiúi tevékenységét a mai napig a feltáratlanság homálya fedi.

Egész élete, s benne az 1848–1849. évben kifejtett tevékenysége külön tanulmányt érdemel.

Most csak egyetlen kérdésnek, nyíregyházi polgármestersége idejének tisztázására vállalkoztunk. Miért van erre szükség? Most ünnepeljük a forradalom és szabadságharc 150. évfordulóját, s ideje tisztázni ezt a kérdést.

Nyíregyháza történetírói e két jeles évet átfogóbb témakörük miatt mellékesen, felületesen kezelték. E forradalmi időszakból a lényegyet igyekeztek megragadni. Kérdéses, hogy annak feltáratlansága miatt sikerült-e? A felületes témakezelésre álljanak itt bizonyosság az alábbiak:

Lukács Ödön, Nyíregyháza város első tudományos igényű történetírója a Nyíregyháza szabad, kiváltságolt város története című művében a polgármester megválasztásáról így ír: „Továbbá azt is meg kell említenem, hogy ezen év május havában

Hatzel Márton
(olajfestmény, Jósa András múzeum)

tartatott meg a tisztújítás az új törvények alapján, a tisztújítási j.könyv hihetőleg megsemmisített, mert azt meg nem találhattam, azonban *élő emberek tanúságaszerint* megválasztott polgármesternek Hatzel Márton. Ennek képviselővé lett megválasztása után a hivatalt vitte Krajnyák János, s ennek halála után Báthy (Sztruhár) Károly lett megválasztva, s az ő 10 hónapi polgármestersége alatt járt itt a muszka és német hadsereg egy része, melyről alább".¹ Másik, a téma szempontjából lényeges megállapítása: „jún. 14-én tartatott az országgyűlési választás, megválasztott Hatzel Márton.”²

Harmadsorban szóvá kell tenni: a város tisztségviselői között a polgármesterek felsorolásának saját maga korábbi megállapítását figyelmen kívül hagyva, nem szerepelteti Hatzel Mártont.³

Az általa rögzített országgyűlési képviselők között található ugyan Hatzel név, de tévesen, a ténylegesen megválasztott képviselő testvérének neve szerepel: „Hatzel Antal 1848”.⁴

Megítélésünk szerint a további problémák gyökere itt ragadható meg. Először a név írása. Korabeli dokumentumokban Hatzel Márton neve egyaránt szerepel tz-vel, cz-vel.⁵ Maga a polgármester cz-vel és két l-lel írja. Így: Haczell Márton.⁶

Magánál Lukácsnál is már két változatban találjuk „Hatzel”, „Haczel”. Vissza kellene térni a név hordozójának írásmódjához.

Kiderül a fenti idézetekből az is, hogy a szerző *nem dokumentumokra, hanem szóbeli közlésre* alapozva tette megállapításait. A választási jegyzőkönyvet – mely ma rendelkezésre áll – ő nem látta. Erre maga is hivatkozik.⁷

A tisztújítás hónapját helyesen rögzítette májusra. Napját a jegyzőkönyv alapján 23-ra kell tenni.⁸ Hatzel Márton polgármesterré történő megválasztásának május 23-i időpontjával kapcsolatosan probléma nem merült fel. Annál inkább bizonytalan hivatali idejének végnapja.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal épületében az első emeleten elhelyezett polgármesteri arcképcsarnokban Hatzel Márton képe alatt az alábbi felirat szerepel: „Hatzel Márton 1848. május 23–1848. június 14.”

Június 14-e Lukács Ödön idézett megállapítása szerint: nevezett képviselővé választásának s egyben polgármestersége megszűnésének napja. Ez azonban nem felel meg a valóságnak. E téves kiindulási alapon folytatódott tovább a történetírás. A Borovszky-féle monográfiában Nyíregyháza város történetében a tárgyhoz kapcsolódóan a következő áll: „Bónis Sámuel közbenjárására Nyíregyháza város követválasztási jogot nyervén, országgyűlési képviselőjéül Hatzel Márton polgármestert választotta meg június 14-én; Helyére Krajnyák Jánost emelik, halála után pedig Báthy (előbb Sztruhár) Károlyt, ki a legterhesebb 10 hónapon át viselte a polgármesteri tisztelet, a német és a muszka hadak átvonulása idején.”⁹

1. Lukács Ödön: Nyíregyháza szabad, kiváltságolt város története. Nyíregyháza, 1886. (A továbbiakban Lukács, 1886.) 282.

2. Lukács, 1886. 279.

3. Lukács, 1886. 361.

4. Lukács, 1886. 363.

5. SZSZBMÖL anyagában a névírás helyességének módját meghatározta a jegyzőkönyvvezetők felkészültsége.

6. SZSZBMÖL, IV. B.106. 2.d.15. Fol. V. B.133. 3/2221848;47

7. Lukács, 1886. 360.

8. SZSZBMÖL, V. B.132. jkv. 1848 máj. 23–26.

9. Borovszky Samu: Szabolcs vármegye monográfiája. Budapest, 1900. (A továbbiakban Borovszky, 1900.) 115.

Háger László szabolcsi kortörténetében a következő található: „Bónis Sámuel (ki később a magyar királyi koronát rejtette el) kijárta Nyíregyháza város követküldési jogát. Nyíregyháza városnak első képviselője Hatzel Márton polgármester lett. Helyére Krajnyák Jánost választották meg, majd gyorsan bekövetkezett halála után (Sztruhár) Báthy Károlyt ...”¹⁰ A követválasztás időpontját illetően lezárult a téves közlések sorozata.

Nyíregyházán 1848-ban a képviselőválasztás napja: június 15-e. Erről Nyárády Mihály a szabadságharcról szóló tanulmányában a következőképpen ír: „Az országgyűlési képviselő választását június 15-ére tűzték ki. Képviselőnek a város új polgármesterét, Haczell Antalt választották meg. A megüresedett polgármesteri székbe azonban megint csak a város régi polgármesterét, Krajnyák Jánost helyezték.”¹¹

Az időpontot illetően június 15-e helyes.¹² Amint látjuk, Nyárády pontosan írta a Haczell vezetéknevet, de összekeverve a két testvért, Antalt teszi meg követté. Ez pontatlan.

A választási jegyzőkönyv nem tartalmaz olyan kitétel, amely szerint a megválasztott követet polgármesteri tisztéből visszahívták volna, vagy ő bejelentette volna lemondását. Így a választás időpontjában a polgármesteri szék sem üresedett meg és helyette a város régi polgármesterét sem helyezték a város első számú vezetőjének tisztébe. Márpedig alkalom – a forradalom és szabadságharc egész időszakában – erre csak 1848. június 15-én adatott meg, mivel a város választó polgárainak gyűlése ekkor volt együtt.

E tényekre alapozott polgármester- és követválasztási időpontok tisztázása után kijelenthetjük, hogy Haczell Márton polgármesteri megbízatása nem 21 napi ténykedése után, június 14-én szűnt meg.

1848-ban a képviselőválasztások lebonyolítása után az első népképviselői országgyűlés július 5-én nyílt meg és ülésezett augusztus végéig.

Nyíregyháza első országgyűlési követe természetesen részt vett az országgyűlés munkájában. Addig azonban Nyíregyházán irányította a városi képviselő-testület munkáját. Az 1848. május 23–26. között zajló képviselő-választás után az új testület már 27-én megtartotta első ülését.¹³ Július 5-ig Nyíregyháza város képviselő-testülete május 30-án, június 8-án, 23-án tartott ülést.¹⁴

A június 23-i képviselő-testületi ülésen többek között megbízták a követ urat, hogy a nemzetőrök részére vásároljon 6 dobot Pesten. Hasonlóan őt bízták meg a honmegsegélyezésére Nyíregyháza városában összegyűjtött 2327 pft 5/8 xr. ezüst végleges – és 160 lat ezüst kölcsön átadásával.¹⁵ Ezen az ülésen rendezték a polgármesteri teendők továbbvitelének a kérdését is. Mielőtt ennek ismertetésére sort kerítenénk, időben vissza kell menni május 19-éig, az első „választói gyűlésig”.

A május 19-én tartott választói gyűlés körülhatárolta a városi tisztviselők jog- és feladatkörét is. A jegyzőkönyv 3. pontja foglalkozik a polgármester helyettesítésé-

10. Háger László: Szabolcs vármegye fejlődése és kortörténete. Budapest, 1929. (A továbbiakban: Háger, 1929.) 42.

11. Nyárády Mihály: Nyíregyháza az 1848–1849. évi szabadságharcban. *Szabolcs-szatmári Szemle*. 1967. 2. szám (A továbbiakban: Nyárády, 1967.) 74.

12. SZSZBMÖL, V. B. 104.1/217. 1848. június 15-én tartott követválasztás jegyzőkönyvéből: „Haczell Márton polgármestert mint az országgyűlésre összeolvadt akarattal, s közfelkiáltás útján elválasztott követet az összes választóknak bemutatla, s őt Nyíregyháza városa országgyűlési követének nyilvánította.”

13. SZSZBMÖL, V. B. 133 3/262. 1848:32

14. Uo.

15. SZSZBMÖL, V. B. 133 3/262 1848:32 (49., 61. napirendi pont)

vel.¹⁶ Távolléte esetére két megoldást helyezett kilátásba. Vagy a legidősebb tanácsbeli, vagy maga a közgyűlés veszi át a polgármester jogkörét. Ebben az esetben azonban egy harmadik megoldást alkalmaztak.

A május 23–26-i választási jegyzőkönyv tanúsága szerint a tanácsnokok között Krajnyák János, volt polgármester neve nem szerepel. Így ő nem lehetett a legidősebb tanácsbeli. Szerepel azonban Sztruhár Károlyé, azonban ő nem kapott megbízást.¹⁷ Krajnyák János egyetlen közéleti tiszte a választók akaratóból szerzett képviselői megbízás volt. Rendelkezett még ezen kívül gyakorlati tapasztalattal és bizalmi tőkével.

Már a május 30-án tartott képviselő-testületi ülésen precedens született a helyettesítést illetően. Hatzel Márton 4–5 napra elutazván kérte a helyettesítését. Visszatértéig Krajnyák Jánost bízták meg a polgármester helyettesítésével.¹⁸

A megoldás oka a bizalmon és tapasztalaton túlmenően az is lehetett, hogy a közigazgatás megújítására sok, a régítől eltérő megoldást alkalmaztak. A tanácsnokok és más képviselők munkája a gyakorlatban még nem különült el.¹⁹

Visszatérve a június 23-i üléshez, ott ismét felvetődött a polgármester helyettesítésének kérdése. Erre maga Hatzel szólítja fel a közgyűlést, hogy követté választása miatt a „polgármesteri szék betöltésére” intézkedjen. „*Helyettes polgármesternek közfelkiáltással Krajnyák János választatott*”.²⁰ Lényeges momentuma a döntésnek az is, hogy fizetéséről is intézkednek: „szolgálati idejének mennyiségéhez képest” fogják azt kifizetni.²¹

Tehát nincs szó *visszahívásról, lemondásról*, csak a *távollét idejére szóló helyettesítésről*. Meg kell jegyezni: a tisztségviselői kar és a képviselők mandátuma 3 évre szült.²² Valamennyi választott személyt a választók gyűlése emelt pozícióba, így új polgármestert választani is neki lett volna joga.

Az okfejtésben odáig jutottunk, hogy 1848. június 23-án, s az azt követő időszakban is Hatzel Márton Nyíregyháza város polgármestere. Ennek bizonyítására mindkét személy irányából van lehetőség. Krajnyák János helyettes polgármesteri tiszttére bizonyosság, hogy maga is helyettes polgármesteri titulusal írt alá okmányokat.²³ Megszólításai is helyettes polgármesterként történtek.²⁴

Ez azonban gyakran elmaradt. Hatzel Márton Nyíregyháza város polgármesteri tiszttét és névírását bizonyítja 1848. június 4-én kelt levele, melyben tájékoztatja Pëchy László Szabolcs megyei alispánt a nemzetőrség összeírása terén végzett munka állásáról.²⁵

Követi megbízásának megfelelően túl szívén viselte a város gondjait is. A december 12-én kelt, a város vezetéséhez címzett levélben egy hitelező arról tájékoztat, hogy Hatzel Márton polgármester és képviselő 1848. szeptember 21-én 1680 ft összeget a város érdekében kölcsönvett.²⁶ Ismert volt a város nehéz pénzügyi hely-

16. SZSZBMÖL, V. B.132. jku. 1848. május 19.

17. SZSZBMÖL, V. B.132. jku. 1848. máj. 23–26.

18. SZSZBMÖL, V. B.132. jku. 1848. máj. 30.

19. Takács Péter: A polgárosodás útján (1848–1918) In.: Nyíregyháza története. Nyíregyháza, 1987. (A továbbiakban Takács, 1987.) 106–107.

20. SZSZBMÖL, V. B.132 jku. 1848. jún. 23.

21. Uo.

22. Uo.

23. SZSZBMÖL, V. B.133. 3/222.1848;47. (1848. nov. 10.)

24. SZSZBMÖL, V. B.133. 3/222.1848;47 (126., 127. fol.)

25. SZSZBMÖL, IV. B.106. 2. d. 5f.15. fol.

26. SZSZBMÖL, V. B.133. 3/222.1848;47

zete. Legfőbb bizonyítékát polgármesterségéről maga Hatzel Márton szolgáltatja, aki az országgyűlés megbízásából Újvidéken kormánybiztosi feladatokat lát el. Ő az a kormánybiztos, aki az ország számára megőrzi Péterváradot, a Komárom melletti legfontosabb katonai erősséget. Ő tüzet nemzetiszínű zászlót Pétervárad legmagasabb csúcsára az osztrák tábornokok asszisztálása mellett. Ezek derülnek ki abból a levélből, amelyet 1848. október 16-án Újvidékről küldött Nyíregyháza főbírájának és tanácsának.²⁷

A Jelasics bánt dicsőítő rációk elleni kemény fellépéséről szóló rész után a következőket írja: „a nyíregyházi polgármester itt egészen más hangon beszél, mint a nyíregyházi polgártársaknak szokott, s félek, ha megszokom én a despotikus beszédmodot, hogy Nyíregyházán egyszer elfelejtkezve magamról ... önök, kedves polgártársaim bizonyosan meg fognak kövezni.” Nem múlt, hanem jövő időt használ.

A fenti tények alapján lehet állítani, hogy napjainkban nem állja meg helyét Takács Péter Nyíregyháza történetében tett azon megállapítása, mely szerint: „Nyíregyháza képviselője Hatzel Márton lett. Megválasztásával a polgármester Krajnyák János, majd az ő lemondásával Báthy (Sztruhár) Károly lett.”²⁸

Ugyancsak téves az az állítás is, amelyet Margócsy József tesz közzé az Utcák, terek, emléktáblák című könyvében, mely szerint követte választása miatt „városi állásáról lemondott.”²⁹

A tévedések láncolata folytatódott. Előzőekben még Krajnyák János haláláról, most a fenti idézetben lemondásáról van szó. Ezek szerint lemondott Hatzel, majd Krajnyák is? Nyíregyháza vezetői e nehéz időkben nem hátráltak meg. Teljesítették kötelességüket ki-ki a maga posztján, kisebb vagy nagyobb közösség megbízásából, de a haza javára.

Krajnyák János és Sztruhár Károly (1848–49-ben még így hívták) helyettes polgármestersége új intézményként jelent meg Nyíregyháza igazgatásában. A városért végzett példamutató és áldozatos munkájukat nem csorbítja az a tény, hogy több mint egy éven keresztül „csak” helyettes polgármesterként vállaltak óriási terhet magukra. Hatzel polgármester sem télenkedett. Követi és kormánybiztosi megbízatásai – melyekről ma még keveset tudunk – méltóvá teszik arra, hogy Nyíregyháza város 1848–49-es kiemelkedő személyiségei között tartsuk számon.

Témánk szempontjából már csak egy kérdés tisztázása marad hátra: meddig volt Hatzel Márton Nyíregyháza polgármestere?

Lukács Ödön, a város első történetírója ide vonatkozó megállapítása: „Októberben már kezdődtek az elfogatások. 11-én elfogták Hatzel Mártont, Boronkayt és Patay Istvánt.”³⁰ A Borovszky-féle monográfiában a következő áll: „Hatzel Márton volt országgyűlési képviselőt még 1849. okt. 14-én fogták el, de csak 1850. április 14-én érkezett ügyében megkeresés a városhoz Kállay Ubul főszolgabírótól, melyben jelleme és érzelmei felől kér felvilágosítást.”³¹

Háger László Lukács Ödön adatát vette át,³² így a kérdés szempontjából nincs jelentősége. Nyárády Mihály, aki először foglalkozott alaposabban a város 1848–1849.

27. SZSZBMŐL. V. B.133. 3/222.1848;47

28. Takács, 1987. 158.

29. Margócsy József: Utcák, terek, emléktáblák. III. Néhány új fejezet a régi Nyíregyháza életéből. Nyíregyháza, 1989. (A továbbiakban Margócsy, 1989.) 59.

30. Lukács, 1886. 293.

31. Borovszky, 1900. 117.

32. Háger, 1929. 45.

évi eseményeivel, csak arra utal, hogy a „nagy beteg, vakká lett Hatzel Márton országgyűlési képviselőt hat hónapon át fogva tartották.”³³

Városunk jeles helytörténésze, Margócsy József is csak azt erősíti meg – az előzőekbeni idézet folytatásaként –, hogy: „... 1850-ben éppen a császár kenyerét eszi súlyos fogságra ítélve”.³⁴ Később született tanulmányában már arról közöl adatot – megerősítve azt a korábbi megállapítást, mely szerint 1849 októberében Nyíregyházáról hurcolták el –, „... 1852-ben még ő is, Benczur is a fogva tartottak listáján található”.³⁵ A fenti megállapításokból továbbra is különböző, egymást kizáró, egymásnak ellentmondó adatokat tapasztalhatunk.

Ha elfogadjuk azt a korábbi megállapítást, hogy Nyíregyháza polgármestere 1848-ban végig Hatzel Márton volt, s Krajnyák János csak helyettesített, el kell fogadni azon megállapítást is, mely szerint Krajnyák János helyettes polgármester 1849. április 2-án tifusz betegségben bekövetkezett halálát³⁶ követően Sztruhár Károly tanácsnok is csak helyettes polgármesteri tisztet tölthetett be. Ebben az esetben a város képviselő-testülete megfelelt a város statútumában rögzített polgármester helyettesítési elvnek, mivel tanácsbelit bíztak meg a polgármester helyettesítésével.

1849. október 11. vagy 14-én, Hatzel Márton letartóztatásának időpontjában helyettes polgármester Sztruhár Károly. Erre bizonyíték az, hogy 1849. december 17-én,³⁷ de még az 1850. január 8-i közgyűlési választmányban³⁸ is helyettes polgármesterként szólítják meg folyamatosan. Ebből is kitűnik, hogy a szabadságharc leverése után az 1848-ban választott tisztviselői kar viszi az ügyeket, irányítja a várost. Nincs tudomásunk arról, hogy a Haynau-féle rezsím bárkit is leváltott volna 1850. január 29-ig.³⁹

Ebből következik, hogy a polgármester helyettesítése terén nincs törés, érvényesül a jogfolytonosság. Kérdés az, elmondható-e ugyanez a polgármester esetében? Megítélésünk szerint igen. Az időpont tisztázatlansága ellenére tényként kell elfogadnunk Hatzel Márton polgármester, volt kormánybiztos és honatya október közepe táján történő letartóztatását. Az új, elnyomó rezsím a forradalom és szabadságharcban szerepet vállalókkal szemben kíméletlen erőszakot alkalmaz. Csak néhány nappal vagyunk túl október 6-án.

Hatzel Márton letartóztatása még nem jelentett ítéletet is. Erre utal Kállay Ubul főszolgabíró érdeklődése 1850. április hónapban, s ezt erősíti Nyárády Mihály tanulmánya is. Mi tehát ebben az esetben létrejött helyzet?

1849. október közepéig van a városnak egy olyan polgármestere, aki közfeladatai ellátása miatt távol van a várostól. 1849. október közepe után olyan polgármestere van a városnak, akit éppen a szabadságharcban vállalt közfeladatai teljesítése miatt az új rezsím letartóztat. Mindkét esetben érvényesül a helyettesítés jogfolytonossága. Megítélésünk szerint azonban ugyanúgy érvényesül a polgármesteri tiszt-ség jogfolytonossága is. Hatzel Márton továbbra sem mondott le, a választók nem hívták vissza. Erőszak által akadályoztatva volt feladatai ellátásában.

33. Nyárády, 1967. 79.

34. Margócsy, 1989. 59.

35. Margócsy József: Nyíregyháza nemzet- ill. országgyűlési képviselői 1848–1944 között. In.: Levéltári Évkönyv. XI. Nyíregyháza, 1995. 205.

36. Az evangélikus egyház halotti anyakönyve. Nyíregyháza, 1849. év

37. SZSZBMÖL, V. B. 164.1/265.1849:9

38. SZSZBMÖL, V. B. 141.1/a.

39. SZSZBMÖL, V. B. 142.1950. jan. 29. Ezen a napon került sor Nyíregyházán tisztújításra.

E körülmény és tényállás alátámasztására álljon itt az aljegyzőkönyvi idézet, melyet 1850. január 29-én vettek fel a város új vezetőinek megbízatásakor:⁴⁰ „Drevenyák Ferenc tudatta, hogy már régtől fogva óhajtotta ugyan a város tiszti karának megalkotását; – Mindazonáltal azt, mielőtt az ideiglenes kormányzati rendszer értelmében a *polgármesteri hivatal* kerületi főkormányzó öméltósága *be nem töltötte*, nem teljesíthette. Azonban miután a tisztelt főkormányzó öméltósága polgármesternek e város *érdemes polgárát, Hatzel Antalt* már tetteleg *kinevezte*, s annak megesketését azonnal megrendelte: ennek következtében... a legfelsőbb helyen megállapított hitet letévén: hivatalába beiktattattott.”

Ezen jegyzőkönyvi idézet is azt támasztja alá, hogy az új rezsim Sztruhár Károly helyettes polgármestert nem tekintette a város hivatalos első számú vezetőjének, polgármesternek. A polgármesteri tisztséget Nyíregyházán bekövetkezett hatalomátvételtől kezdve betöltendőnek ítélte.

Ma még nem ismert minden körülmény, mely szerint a forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségét, Hatzel Márton polgármestert, ugyancsak Nyíregyháza életében vezető szerepet betöltő testvére, Hatzel Antal váltja fel a polgármesteri székben, még ha kinevezés útján is.

A fenti okfejtések alapján tehát kijelenthetjük: Nyíregyháza város polgármestere 1848. május 23. és 1850. január 29. között de jure Hatzel Márton.

A város képviselő-testülete a különböző, fentiekben kifejtett okok miatt távollévő polgármester helyettesítését ebben az időben két személlyel, Krajnyák János képviselővel és Sztruhár Károly tanácsnokkal oldotta meg. E gyakorlatból alakult ki a helyettes polgármester (polgármester-helyettes) intézmény. Mindkét személy elismerésre méltóan oldotta meg feladatát. Sztruhár Károly az új tisztségviselői karban is bizalmat kapott, tanácsnoknak nevezte ki Drevenyák Ferenc.⁴¹

Hatzel Márton elítélése, vagyonek Kobzása után is hatást gyakorolt a város életére. Halála előtt, 1858. július 4-én kelt végrendeletében ösztöndíj alapítványt hozott létre.

Nyíregyháza város vezetői az elnyomás alatt is vállalták korábbi polgármesterük tetteit, cselekedeteit. Ezt bizonyítja az 1861. július 11-én kelt „képviselő-testületi” ülés jegyzőkönyvi bejegyzése:

„Mindenekelőtt a rendelkező alapítványozó a haza szent ügyéért mérhetetlenül szenvedett, s ezen város lakosainak – míg élt – első díszéül ragyogott Haczell Márton honatya és polgártársnak érdemei iránt elismerő hálás megemlékezés kifejezése határozottatik jegyzőkönyvbe betétni.”⁴²

Célunk Hatzel Márton polgármesteri tisztsége időpontjának tisztázása, valamint az utódok, Nyíregyháza jelenlegi vezetői, lakói figyelmének felhívása volt egy nagy-szerű ember méltatlanul elfeledett tetteire.

40. Uo.

41. Uo.

42. SZSZBMÖL, V. B.161.110/1.1861. júl. 11.